

Trečiadienis, vos po vasarvidžio. Elisabeta Demand – trisdešimt dvejų metų, įdarbinta jaunesniaja lektore universitete Londone pagal terminuotą sutartį, laisvu darbo grafiku, gyvenimas svajonė, sako jos motina, ir taip ir yra, jeigu svajoji neturėti garantijų, jei svajoji apie tai, kad beveik bet ką veikti būtų per brangu, ir gyveni vis dar tame pačiame nuomojamame bute kaip ir tada, kai daugiau kaip prieš dešimtmetį buvai studentė – nuėjo į pagrindinį Pašto skyrių artimiausiame miestelyje greta kaimo, kur dabar gyvena jos motina, norėdama pasinaudoti prašymo išduoti pasą patikrinimo ir išsiuntimo paslauga.

Ši paslauga neva paspartina reikalus. Ja pasinaudojus, pasą gali išduoti dvigubai greičiau, jei atneši užpildytą prašymą, senąjį pasą ir naujas nuotraukas, o sertifikuotas Pašto skyriaus pareigūnas viską patikrina ir tik tada išsiunčia į Pasų poskyrį.

Pašto skyriaus talonų automatas išspausdina jai taloną su numeriu 233, kuriuo ją pakvies prie langelio. Žmonių nedaug, išskyrus pikčiurnų eilę, nusidriekusią iki pat savitarnos svarstyklių kambarėlio durų, nes ten talonų neišduoda. Bet skaičius, kurį ji gavo, daug didesnis negu skaičiai, šviečiantys lentoje visiems virš galvos kaip *Toliau* 156, 157, 158), o vos dviem iš dvylikos langelių dirbantiems žmonėms vis tiek taip ilgai trunka aptarnauti tuos, kas tikriausiai turėjo numerius 154 ir 155 (ji čia sėdi jau dvidešimt minučių, o aptarnaujami vis dar tie patys du interesantai), kad ji išeina iš Pašto skyriaus, pereina per aikštę, nueina į skaitytų knygų knygynėlį Bernardo gatvėje.

Kai po dešimties minučių grįžta, dirba vieninteliai tie patys du vargani darbuotojai. Bet ekrane dabar rodoma, kad *Toliau* numeriai prieiti prie langelių bus 284, 285 ir 286.

Elisabeta vėl paspaudžia aparato mygtuką ir gauna naują taloną (365). Atsisėda ant ratu stovinčių sukabintų kėdžių salės viduryje. Kažkas viduje sulūžę, tad, kai atsisėda, kažkas balde subilda ir greta sėdintis žmogus pašoka per colį aukštyn. Tada anas pasitaiso, sėdynė vėl subilda ir Elisabeta smukteli per kokį colį žemyn.

Pro langus matyti didingas valdiškas pastatas kitapus gatvės, anksčiau buvęs miestelio Pašto skyriumi.

Dabar ten – dizainerių parduotuvių eilė. Kvepalai. Drabužiai. Kosmetika. Ji vėl apsidairo po salę. Ant kėdžių sėdintys žmonės beveik visi tie patys, kurie čia laukė, kai ji tik įėjo. Ji atsiverčia knygą rankose. Puikus naujas pasaulis. Pirmas skyrius. *Apyžemis pilkas pastatas – tik trisdešimt keturių aukštų. Virš paradinių durų užrašas: „CENTRINIO LONDONO INKUBATORIJUS IR UGDYMO CENTRAS“, o ant heraldinio skydo – Pasaulio valstybės devizas: „BENDRUMAS, TAPATUMAS, PASTOVUMAS.“* Po valandos ir keturiasdešimt penkių minučių, kai jau yra perskaičiusi nemažai knygos, dauguma aplink sėdinčių žmonių vis dar tie patys. Vis dar bukai spokso prieš save. Retsykiais bildina sėdynes. Niekas su niekuo nesikalba. Niekas neištarė jai nė žodžio per visą laiką, kol čia sėdi. Vienintelis dalykas, kuris keičiasi, – tai eilė, nusidriekusi prie savitarnos svarstyklių. Retsykiais kas nors pereina per salę ir apžiūri progines monetas plastikinėje vitrinoje. Jų ten visas rinkinys – net iš čia matyti, Shakespeare'o gimimo ar mirties metinėms. Ant vienos monetos – kaukolė. Tai turbūt mirties.

Elisabeta skaito toliau ir atsitiktinai puslapyje, kurį dabar atsiverčia, cituojamas Shakespeare'as. „Koks puikus naujas pasaulis!“ *Miranda paskelbia, jog grožio pasaulis įmanomas, jog net šį košmarą įmanoma pakeisti į kažką puikaus ir tauraus. „Koks puikus naujas pasaulis!“ Tai buvo iššūkis, įsakymas. Pakelti akis nuo*

knygos ir pamatyti progines monetas kaip tik tą akimirką, kai knyga deramai susisieja su Shakespeare'u, – jau ne bet kas. Ji pasimuisto ir netyčia subildina kėdę. Moteris greta nežymiai šokteli į orą, bet niekaip neišsiduoda tai pastebėjusi ar atkreipusi į tai dėmesį.

Keista sėdėti ant tokių atsietų sujungtų kėdžių.

Bet Elisabeta neturi su kuo dėl to susižvalgyti, juolab papasakoti, ką dabar pat pagalvojo apie knygą ir monetas.

Šiaip ar taip, tai toks sutapimas, kuris gal ką nors ir reikštų televizijoje ir knygoje, bet tikrovėje nereiškia visiškai nieko. O ką reikėtų dėti ant monetos Shakespeare'o *gimtadienio* proga? Koks puikus naujas pasaulis. Būtų gražu. Truputį lyg, tarkim, gimti. Jei tik kas nors prisimintų, kaip gimė.

Lentoje užsidega 334.

Sveiki, sako Elisabeta vyrui langelyje po maždaug keturiasdešimties minučių.

Vyras sako: metų dienų skaičius.

Elisabeta paklausia: atsiprašau?

Vyras atsako: numeris 365.

Elisabeta sako: perskaičiau beveik visą knygą, nuo ryto čia laukdama. Ir pagalvojau: o gal būtų neblogai padėti čia knygų, kad žmonės, kuriems tenka laukti, irgi galėtų paskaityti, jeigu norėtų. Ar negalvojot atidaryti ar įrengti bibliotekėlę?

Vyras atsako: kaip įdomu. Dauguma žmonių čia ateina visai ne dėl Pašto skyriaus paslaugų. Kadangi biblioteka uždaryta, jie ateina čia, kai lyja ar oras subjūra.

Elisabeta atsigręžia ten, kur sėdėjo. Vietą, iš kurios ji ką tik atsistojo, užėmė labai jauna moteris, žindanti kūdikį.

Vyras sako: taigi, ačiū už klausimą, tikiuosi, esate patenkinta atsakymu.

Jis jau ketina spausti mygtuką ir kviesti prie langelio numerį 366.

Elisabeta aikteli: ne!

Vyras susiraukia. Atrodo, jis pajuokavo: jo pečiai kiljosi, bet nesklinda joks garsas. Lyg juokas, bet kartu ir lyg juoko parodija, ir tuo pat metu atrodo, lyg jį būtų ištikęs astmos priepuolis. Galbūt pagrindiniame Pašto skyriuje draudžiama garsiai juoktis prie langelio.

Elisabeta sako: aš čia lankausi tik kartą per savaitę. Jeigu taip padarytumėt, būčiau turėjusi ateiti po savaitės.

Vyras pažvelgia į jos patikrintiną ir išsiųstiną prašymą.

Sako: gali vis tiek tekti ateiti kitą savaitę. Devynis kartus iš dešimtuko kas nors čia būna ne taip.

Elisabeta atsako: kaip šmaikštu.

Vyras sako: aš nejuokauju. Negalima juokauti apie pasus.

Jis iškrato visus popierius iš jos voko savo pertvaros pusėje.

Sako: aš tik turiu iškart jums paaiškinti, kol nepradėjome nieko tikrinti, – kad jei dabar patikrinsiu jūsų patikrintiną ir išsiųstiną prašymą, šiandien tai jums kainuos 9 svarus 75 pensus. Tai yra 9 svarus 75 pensus šiandien. O jei netyčia šiandien kas nors bus ne taip, šiandien tai vis tiek kainuos 9 svarus 75 pensus ir vis tiek turėsit man sumokėti, net jei negalėsime išsiųsti dėl to, kas bus ne taip.

Elisabeta sako: gerai.

Vyras sako: bet. Nežiūrint to. Jei kas nors bus ne taip, o jūs sumokėsit 9 svarus 75 pensus šiandien, kaip priklausau, ir pataisysit, kas bus ne taip, ir atnešit atgal ne vėliau negu po mėnesio, jei galėsite parodyti čekį, tuomet jums nereikės dar kartą mokėti 9 svarų 75 pensų. Tačiau. Jeigu atnešit atgal vėliau negu po mėnesio arba be čekio, turėsite vėl mokėti 9 svarus 75 pensus už kitą patikrinimo ir išsiuntimo paslaugą.

Elisabeta atsako: supratau.

Vyras klausia: tikrai vis tiek norit šiandien pasinaudoti patikrinimo ir išsiuntimo paslauga?

Elisabeta sako: aha.

Vyras sako: galbūt galėtumėt ištarti žodį taip, o ne vien išleisti miglotą pritarimo garsą, kaip dabar, praščiau.

Elisabeta sako: hm. Taip.

Nors turėsite sumokėti, net jeigu šiandien nepavyks pasinaudoti patikrinimo ir išsiuntimo paslauga?

Elisabeta atsako: jau pradedu tikėtis, kad nepavyks. Dar kelių senų klasikinių romanų neperskaičiau.

Vyras sako: manot, juokinga? Norėtumėt, kad atneščiau skundų knygą, kad laukdama galėtumėt užpildyti? Bet, jeigu taip, turiu jus informuoti, kad turėsite pasitraukti nuo langelio, kol aš aptarnausiu kitą interesantą, o kadangi man netrukus prasidės pietų pertrauka, prarasite vietą eilėje ir turėsite išsispausdinti naują aptarnavimo prie langelio taloną iš aparato ir laukti savo eilės.

Elisabeta sako: neturiu nė menkiausio noro kuo nors skųstis.

Vyras žiūri į užpildytą jos prašymą.

Klausia: jūsų pavardė tikrai Demand?

Elisabeta sako: aha. Tai yra taip.

Jis sako: jūs jos verta. Kaip jau minėjau.

Elisabeta sako: hm.

Vyras sako: juokauju.

Jo pečiai kilo į viršų.

Klausia: ir jūs tikra, kad teisingai užrašėte vardą?

Elisabeta atsako: taip.

Vyras sako: paprastai rašoma ne taip. Paprastai rašoma su z. Kiek žinau.

Elisabeta sako: o mano – su s.

Vyras sako: įmantriai.

Elisabeta sako: toks mano vardas.

Vyras sako: paprastai taip rašo žmonės iš kitų šalių, tiesa?

Perverčia nebegaliojantį pasą.

Sako: bet čia rašoma, kad jūs iš JK.

Elisabeta atsako: taip ir yra.

Jis sako: ir čia taip pat rašoma su s ir viską.

Elisabeta atsako: neįtikėtina.

Vyras sako: nesišaipykite.

Dabar jis lygina nuotrauką senajame pasaulyje su nauju nuotraukų iš kabinos lakštu, kurį atsinešė Elisabeta.

Sako: atpažįstama. Vos vos. (Pečiai.) Ir štai kaip pasikeičia nuo dvidešimt dvejų iki trisdešimt dvejų. Palaukit, kol pamatysit skirtumą, kai dar po dešimties metų ateisite čia naujo pasaulio. (Pečiai.)

Jis patikrina skaičius, kuriuos surašė prašyme, su skaičiais nebegaliojančiame pasaulyje.

Klausia: ketinat keliauti?

Elisabeta atsako: tikriausiai. Dėl viso pikto.

Jis klausia: kur ketinat vykti?

Elisabeta atsako: turbūt daug kur. Kas žino? Pasaulis. Išragauti. Austres ar ką.

Vyras atsako: aš labai alergiškas. Nė to žodžio neminėkit. Jo lūpos persikreipia. Papurto galvą.

Elisabeta klausia: kas?

Jis sako: ne, manau, viskas gerai. Plaukai. Turi visai nekristi į akis.

Elisabeta atsako: jie ir *nekrinta* į akis. Nė iš tolo.

Vyras sako: jie taip pat neturi nė iš tolo kristi ant veido.

Elisabeta atsako: jie man ant galvos. Ten jie auga. O veidas prilipdytas prie galvos.

Vyras sako: šmaikštumas neturės nė menkausio poveikio pagrindui, kuriuo jums galiausiai bus išduotas pasas, kurio jums reikės prieš keliaujant bet kur už šios salos karalystės ribų. Kitaip sakant. Niekur jūsų. Nenuves.

Elisabeta sako: gerai. Ačiū.

Vyras sako: manau, viskas gerai.

Elisabeta atsako: puiku.

Vyras sako: pala. Minutėlę. Vos.

Pakyla nuo kėdės ir pasilenkia žemiau pertvaros. Vėl išnyra su kartonine dėže. Joje – kelios poros žirkelių, gumelės, segtuvai, sąvaržėlės ir susukta matavimo juosta. Paima į rankas juostą ir išvynioja pirmuosius kelis centimetrus. Prideda juostą prie vieno Elisabetos atvaizdo lakšte.

Sako: taip.

Elisabeta pakartoja: taip?

Jis sako: taip ir maniau. 24 milimetrai. Kaip ir galvočiau.

Elisabeta sako: gerai.

Vyras atsako: negerai. Deja, visai negerai. Jūsų veidas netinkamo dydžio.

Elisabeta klausia: kaip mano veidas gali būti netinkamo dydžio?

Vyras sako: nesilaikėte instrukcijų, kad reikia užpildyti veido rėmą, tai yra jeigu jūsų fotokabinoje buvo pasų instrukcijos. Žinoma, gali būti, kad naudojotės kabina, kurioje nėra įdiegtos pasų instrukcijos. Bet tai bet kuriuo atveju čia niekuo nepadės, deja.

Elisabeta klausia: kokio dydžio turi būti mano veidas?

Vyras sako: tinkamas veido dydis pateikiamose nuotraukose turi būti nuo 29 iki 34 milimetrų. O jūsiškiam trūksta 5 milimetrų.

Elisabeta klausia: kodėl mano veidas turi būti tam tikro dydžio?

Vyras atsako: nes taip nurodyta.

Elisabeta klausia: dėl veidų atpažinimo technologijų?

Vyras pirmą kartą pažvelgia jai į akis.

Sako: žinoma, negaliu priimti nurodymų neatitinkančio prašymo.

Paima popierių iš krūvos dešinėje.

Ant popieriaus metaliniu antspaudu užspausdamas mažą apskritimą, sako: turėtumėte eiti į Snappy Snaps. Ten viską padarys pagal tinkamus nurodymus. Tai kur ketinate keliauti?

Elisabeta sako: na, niekur, kol negausiu naujo paso.

Jis parodo skrituliuką be antspaudo greta užantspauduotojo.

Sako: jeigu atnešite jį atgal per mėnesį nuo šandienos ir jei viskas bus tinkama, nereikės mokėti dar 9 svarų 75 pensų už kitą patikrinimo ir išsiuntimo paslaugą. Kur, sakėt, norėjot keliauti?

Elisabeta atsako: nesakiau.

Vyras sako: tikiuosi, nesuprasite klaidingai, jeigu parašysiu šiame langelyje, kad jums negerai su galva.

Jo pečiai nejuda. Langelyje greta žodžio *Kita* jis įrašo: NETEISINGO DYDŽIO GALVA.

Elisabeta sako: jei tai būtų televizijos serialas, žinot, kas dabar nutiktų?

Vyras sako: televizijoje vien niekalai, man labiau patinka įrašai.

Elisabeta sako: noriu pasakyti, kitame plane jūs mirtumėte apsinuodijęs austrėmis, o mane areštuotų ir apkaltintų tuo, ko nepadariau.

Vyras sako: įtaigos galia.

Elisabeta sako: galios įtaiga.

Vyras sako: o, labai sumanu.

Elisabeta sako: kaip ir tai, kad faktas, jog mano galva nuotraukoje netinkamo dydžio, reikštų, kad aš tikriausiai padariau arba ketinu padaryti ką nors labai bloga ir neteisėta. O kadangi jūsų klausiau apie vei-

do atpažinimo technologijas, kadangi žinau, kad tokių būna, dėl to irgi atrodyčiau baisiai įtartina. O dar galima pamanyti, remiantis būtent jūsų požiūriu šioje mūsų istorijoje, kad aš galbūt kokia trenkta, nes mano vardas rašomas su s, o ne su z.

Vyras sako: atsiprašau?

Elisabeta sako: kaip, jeigu seriale ar filme pro šalį dviračiu pravažiuoja vaikas, kaip, jeigu žiūrit filmą ar serialą ir matot važiuojantį vaiką, vis tolstantį, ir ypač jeigu tai stebite pro kamerą, kuri nukreipta į vaiką iš nugaros, na, tuomet tam vaikui tikrai tuojau nutiks kas nors baisaus, jūs tikrai tą vaiką matote paskutinį kartą – bent jau vis dar nekaltą. Šiais laikais nebegali paprasčiausiai būti vaikas ir važiuoti dviračiu, nes jam reikia į krautuvę. Arba jeigu mašina važiuoja laimingas vyras ar moteris – tiesiog važinėjasi ir džiaugiasi, nieko daugiau nevyksta – ir ypač jeigu tai sumontuota su tuo, kaip kažkas laukia, kol anas grįš namo, – tada jis ar ji beveik neabejotinai pakliūs į avariją ir žus. Arba, jei tai moteris, bus pagrobta ir gaus galą dėl šlykštaus seksualinio nusikaltimo arba dings. Tikriausiai jis arba ji būtinai kaip nors važiuoja į mirtį.

Vyras sulenkia patikrinimo ir išsiuntimo kvitą ir įkiša į voką, kurį Elisabeta jam padavė su prašymu, senuoju pasu ir netinkamomis nuotraukomis. Gražina jį jai per pertvarą. Jo žvilgsnyje ji regi siaubingą nusivylimą.

Jis pastebi, kad ji tai pastebėjo. Dar labiau sustingsta. Atidaro stalčių, ištraukia laminuotą lapą ir padeda priešais pertvarą.

Langelis uždarytas.

Jis sako: tai neišgalvota. Tai Pašto skyrius.

Elisabeta nulydi jį akimis pro automatiškai užsidarančias duris gilumoje.

Ji prasibrauna pro savitarnos eilę iš neišgalvoto Pašto skyriaus.

Ji pereina per aikštę į autobuso stotelę.

Ji važiuoja į Maltingso slaugos įstaigą aplankyti Danielio.